

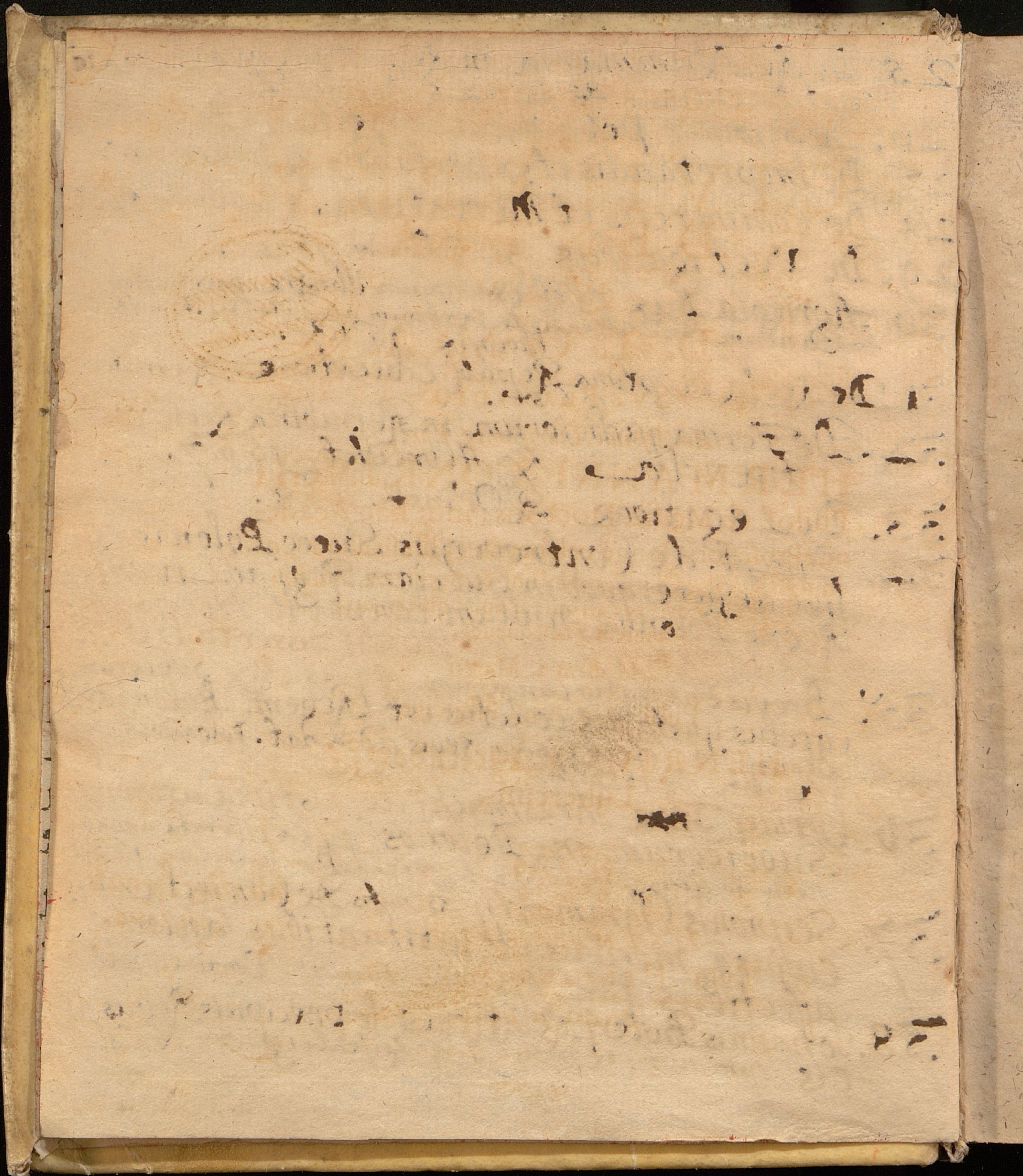
Faint, illegible handwritten markings on the cover.

Continentur hoc volumine
Hermannij Conringij
Disputationes Politicæ

1. Theses de Civili prudentia, & Otendorff 1650.
2. De Natura et optimis Auctoribus Civilis Prudentiæ, & Strubius 1639.
3. De Rebus publicis in genere, & Georg. Poch Hung. 1639.
4. De Differentiis Regnorum, & Nasser 1655.
5. De Regno et Tyrannide, von Maxenholtz 1640.
6. De Democratia, & Muller, 43.
7. De Oligarchia, & Cruger 43.
8. De Judicijs in Republica recte instituendis, & Schrüder 1666.
9. De Causa Judiciorum Efficiente, Materiali, et Finali, & Schröder 1666.
10. De Morbis ac Mutationibus Rerum publicarum, von Wartenblat, 40.
11. De Legibus, & Aug. Giese 1643.
12. De Republica antiqua Veterum Germanorum, & Martini 1654.
13. De Imperatore Romano-Germanico et Statibus Imperij, & Engelbrecht. 1640 & Gradus.
14. De Imperatore Romano-Germanico von Hoym 1641.
15. Assertio Juris Moguntinij in Coronandis Reipibus Romanorum.
16. De Germanorum Imperio Romano liber II. Franc. Guicciardini de origine secularis potestatis in Romana Ecclesia.
17. De Constitutione Episcoporum Germaniæ, & Blüme 1647.
18. De Septemviris seu Electoribus Germanorum Regni et Imperij Romani, & Pape 1644.
19. De Ducibus et Comitibus Imperij Germanici, & Struve 1643.
20. De Germanici Imperij Civibus, & Blüme. 1641.
21. De Urbibus Germanicis Bode & Spai. 1651.
22. De Judicijs Reipublicæ Germanicæ, & à Bünghorst 1647.
23. De Majestatis Civilis Auctoritate et Officio circa sacra, & al. De Emburg. 1640.
24. De Politia, sive Republica Hebræorum, & Mullerus Hamb. 1658.

25. De Re Nummaria in Republica gravis recte
constituenda, 1662 & Norfeldt
26. De Summae potestatis subjecto & à Benfen 1679.
27. De Importandis et exportandis & Iben 1665.
28. De Commercijs et Mercatura, & von Ulmbroock 1666.
29. De Vectigalibus & Thoma 1665.
30. Agricola Dux seu Exemplum illustre pace belloq;
instaurandum. Dui occasione verborum apud Com. Jacit. in v. h. l.
Agr. c. 41. § 3 Phoenix 1667.
31. De Recta in optima Republ. Educatione, & Carlström
1665.
32. De Forma judiciorum in Republica Recte insti-
tuenda & Albrecht 1667.
33. De Legatione & Winet. 1668.
34. Dissert. de Controversiis Sueco Polonicis
sive de jure quod in Sueciam Regi ad Livoniam
Regno Poloniae, nullum competit **HECTORIS**
JOHANNIS ALTHOBII Dissertatiō 1656.
35. Brevis Enarratio causarum, ob quas Rex Svecorum
Carolus Gustavus coactus est Regem Poloniae,
bello adonij. H. litera ejdem Regi ad Senat. Polonicos ejdem
argumentis. 1656.
36. Cyriaci ~~Thra~~ Thrasimachij de Justitia armorum
Suecicorum in Polonos p̄ ea liberata à magno
periculo Germania ad Andr. Nicatōna epistola 1656.
37. Scipionis Caramontij ~~laseratis~~ De Conjectandis
cujusq; moribus et latitantibus animi
affectibus libri decem cura H. Conringij 1669.
38. Johannis Boterij Relationes de precipuis Rebus pussi-
cis, cum notis et indice Jus. Reiferberg 1671 1664.

DISPUTATIO POLITICA
De
OLIGARCHIA
QUAM

D. O. M. A.

PRÆSIDE

Clarissimo, Excellentissimo, Experien-
tissimo Viro

HERMANNO CONRINGIO
PHILOS. AC MED. DOCTORE, HV-
IVSQUE PROFESSORE PVBLICO,
Præceptore ac fautore pluri-
mum honorando

Publicè examinandam proponit

Ad diem xxvii. Sept.

VALENTINVS CRVGER.
Quedlinburg.

HELMÆSTAD I,
Ex officina HENNINGI MULLERI, acad.typ.

Anno cbs lcc XLIII,

DISPUTATIO POLITICA

OLIGARCHIA

DE

D. O. M. A.

PRÆSIDE

Christiano, Excellentissimo, Exercituum Imperatoris

Christiano

HERMANNO CONRINGIO

PHILOS. AC MED. DOCTORI, H. V.

IVSOVE PROFESSORE PUBLICO

Præceptoris ac Patris glori-

issimi honorandi

Publicæ examinationis præpositi

Al. diei xxvii. Sept.

VALENTINVS CRVCER

Quedlinburg.

HALMESTADT

Ex officina Henningi Mælleri, scab. typ.

Anno c. b. c. XIII.

Thesis I.

Ameti de Rerump. specie-
 bus diversi diversa sentiant, nos
 tamen Aristotelis vestigijs infi-
 stentes, statuimus pro diversâ rati-
 one τὸ κρείσ, diversas quoque dari
 Rerump. species. Cum verò τὸ
 κρείον τῆς πόλεως triplici distincto
 modo, si missionem omnem ex-
 imas, variet, certum quoque no-

*si varias sē
 Rerump. spe-
 cies,*

bis est, tres diversas simplicium Rerump. formas con-
 stituendas esse; puta cum aut regitur civitas ab uno, aut
 à paucis, aut a plurimis.

II. Dividit verò ipse Aristoteles 8. *Ethic. c. 12. & 4. Polit. c. 2.* dictas hasce Rerumpubl. formas in tres rectas,
 totidemque corruptas seu declinantes. Rectas quidem
 & laudabiles vocat eas, in quibus vel unus, vel paucio-
 res, vel plurimi totum Reip. corpus ita curant, ut omni-
 um ordinum saluti prospiciant, obliti commodorum
 privatorum. Declinantes contra, in quibus itidem vel
 unus, vel pauciores, vel plurimi, nullâ omnium habitâ
 ratione, ad privatos usus cuncta intervertunt.

*Tres rectas
 totidemque cor-
 ruptas.*

III. Nec obstat, quod 1. *Rhetor. c. 8.* quatuor tan-
 tum resp: Aristoteles recenseat, videlicet Monarchiam,
 Aristocratiam, Oligarchiam & Democratiam: regnum
 enim & Tyrannidem, sicut id citato loco ipsemet innuit,
 sub Monarchiâ comprehendit, nomine verò Democra-

tiæ tam Politiam quam Democratiam complectitur,
vulgi more loquens.

IV. Cæterum data rerumpub. divisio, scissa in
duas partes, in rectas nimirum & aberrantes, essentialis
est, & ab utriusque tam rectæ quam pravæ reipub. fine
sumta. Fine enim bonas respub. à pravis differre jam
tum innuimus, cum istis bonum publicum, his vero pri-
vatum imperantium commodum propositum esse dixi-
mus. Finis autem cujuslibet coetus aut societatis essen-
tiam determinat. Et verò ut ut allatam Aristotelis di-
visionem *lib. 2. Rep.* absurditatis postulet Bodinus, legi-
tima tamen illa est, neque non communi Dd. suffragio
& applausu semper recepta & approbata. Videatur
hac de re Dionysius Halicarnas. *Rom. Antiq. l. 2. C. 4. &*
Herod. in Thalia.

V. Enimverò quod Bodinus objicit, stante hac
Aristotelis divisione, infinitas etiam alias rerump. divi-
siones eodem prorsus modo constitui posse, v.g. à robo-
re corporis, ab opibus, à forma, id sane exinde non se-
quitur. Non enim hæ res adeò immutant rempubl.
quam si publici vel privati commodi habeatur ratio.
Cum enim in hac Rep. divites, in alia etiam pauperes im-
perio præficiuntur, id sanè fatente ipso Philosopho *l. 3. 2.*
Pol. cap. 12. non adeò multum semper diversitatis in bona
rep. parit. Idem quoque de forma & robore corpo-
ris esto judicium.

VI. Quod vero apud stolidas gentes formosistan-
tum, ut A Ethiopum regibus autore Athenæo *l. 3. c. 4.* adi-
tus ad imperium patuit, in alijs locis vero non nisi obesis
& pinguißimis, ut apud Gordios; alibi vero tantum ro-
bustissimis, ut apud Medos & Meroenses fatente Strabo-
ne *l. 11.* & Mela *l. 3. cap. 10.* hæc, inquam, gentium stolida
consue-

consuetudo veritati nihil præjudicat. Revera enim & hi
populi hujusmodi corporis affectus per accidens tantum
spectarunt, credentes scilicet, ut ut stolidè, illis signis di-
gnosci quantum quis valeat in republica gerenda. Ita
sanè Chilenses illum judicarunt aptissimum ad rempu-
blicam qui quàm diutissimè grandem truncum humeris
portaret: quasi scilicet & humeris respublica debeat
ferri. Quod refert Alonsus Erzilla *in descript. Bellorum
Chilins. cap. 2.* Et verò propter præstantiam cujuslibet rei,
puta pulchritudinis vel proceritatis ad civilem societa-
tem nihil plane facientis, summus magistratus deferri
non debet. Vnde nec verum est, si crude accipias, quod
ait Euripides: *πρωτον μὲν εἶδ' ἄξιον τιμῆς*. Et longe
rectiori judicio usus Homerus, viros heroës quidem à
robore corporis & majestate vultus commendat, verùm
eosdem etiam insuper *αὐτομάτως ἀγαθὸς* vocat.

VII. Quod si autem corporis forma, in ele-
ctione magistratus præcipue spectanda esset, sequere-
tur, quod & robur corporis adeoque omne non civile
bonum in participatione reip. attendendum esset. Vn-
de porro illud sequeretur absurdi, quod forma, robur,
nobilitas, divitiæ inter se comparabilia essent: ita quidè
ut ex. gr. formosior in participatione reipub. se præferre
posset robustiori, & hic iterum illi. Præterquam vero
quod nimis ridicula hæc sint, negat insuper etiam ipse
Philosophus *l. 7. Phys. & Metaph. 10.* res specie diversas in-
ter se comparari posse. Nec porro etiam illi hic audien-
di sunt, qui vel exemplo Speusippi dividunt omnia ani-
malia in duo genera, inducti, vel similitudine ventorum,
teste Aristotele, usi, duo tantum Rerumpub. genera vi-
delicet Oligarchiam & Democratiam constituunt, eoq;
omnia reliqua referunt. Ut ut enim hæc eorum divisio

non omninò absurda sit, longe tamen melior Aristoteli
est. Imponit autem ipsis præposterus ille dichotomiæ
huc aptandæ amor, quam tamen omnibus rebus accom-
modare *ad divitiorum* est. Videatur Arist. 7. Met. text. 41.

de
Oligarchia.
Lund.

IX. Omissis autem nunc alijs, statim ad ipsam O-
ligarchiæ, cujus naturam exponere in præsens consilium
est definitionem accedimus, quam Aristoteles l. 3. Polit. c.
7. talem affert *Oligarchia est Resp. ubi pauci divites plures ta-
men uno summam habent potestatem ad propriam respicientes
utilitatem.* Est videlicet summa illa potestas in Oligar-
chia non minus ac in Aristocratia non penes unum-
quemque in specie, nec penes universos divisim, sed in-
divisim, ita quidem ut neuter sine altero de summa rei ali-
quid statuere queat. Quod si enim unus possit altero in-
consulto tributa & vectigalia exigere, altera autem jura
pacis & belli cum exteris exercere, illa nec simplex resp.
nec proinde etiam Oligarchia fuerit vocanda.

Sub. 1.

IX. Sed ob lacunas vitio temporum in textum
Aristotelicum irreptas, nec vero ab ullo interpretum,
Cl. D. Præside in lect. ad Pol. Aristot. monente, recte
animadvertas, data Oligarchiæ definitio multis adhuc
difficultatibus impedita hæret. Primo enim si quærat,
qualisnam obtineat status reip. si in unâ civitate contin-
gat numerum pauperum parentium longe minorem esse
numero imperantium divitum. Posse enim videri De-
mocraticum, quia plures civium numero non verò pau-
ciores imperant: posse & videri Oligarchicum, quoniam
divites sunt cum imperio. Deinde si mutata rerum facie,
pauci pauperes, oppressis pluribus divitibus, ipsi rapiant
imperium, recurrit quæstio, quonam referenda sit ista
reip. species. Porro si in unâ civitate penes omnes æquè
divites resp. sit idem manebit dubium, quonam nomine
talis

talis resp. sit insignienda; cum nec Oligarchia nec De-
mocratia dici mereatur.

X. Verum respondemus nec huñc ultimum nec etiam
ceteros in dubium vocatos casus dari posse, eò quod
nulla ratione fieri queat, ut in una civitate cives ad unum
omnes vel etiam pleriq; sint opulenti & vere divites. Di-
ues enim & pauper peræq; atq; vocabula *magnum* & *parvum*
sibi opponuntur. Quemadmodum autem unum idemque
in respectu alterius dicitur magnum & parvum, e. g. ho-
mo maximus inter reliquos staturæ satis proceræ, dicitur
magnus: sic etiam vocabula Dives & Pauper in respectu
aliorum aliter atque aliter summuntur. v. g. qui habet in
ære mille thaleros, is respectu alterius qui tantum quin-
quaginta habet, est dives, respectu autem alius qui cen-
tum millia possidet, est pauper. Hoc fundamenti vice
præmissis, apparet plurimos ut in re lauta constitutos,
cum alijs sui similibus collatos, non esse revera divites;
sed tantum illos, qui divitiarum splendore inter alios tan-
quam inter stellas luna minores eminent, præq; omnib; ca-
put suum efferunt, divites appellandos. Par est ratio de pau-
peribus, nec enim etiam fieri potest, ut omnes aut paucis-
simè in una rep. sint pauperes. Inter coecos luscus rex erit.

XI. Ulterius quis quærat, in quonam igitur essen-
tialis & specifica differentia Oligarchiæ consistat; non e-
nim eam in divitijs sicuti nec Democratiæ in paupertate,
utpote quæ res omnium rerump. accidentia sint, col-
locandam videri. Apparere enim etiam in alijs rebusp.
imperantes nunc quidè divitijs circumfluere, inq; omni-
um rerum abundantia vivere, nunc verò cum fame & furi-
tione quasi bellum gerere. Verum ad hoc etiam respon-
detur; divitias & paupertatem reliquis quidem rerump.
formis accidere; hinc tamen minime sequi, opes & pau-
periem

sub. 11.

sub

periem Oligarchiæ & Democratiaë essentialis & specificas differentias non esse. Quod enim uni accidentale id alteri essentialis est. Ut calor aquæ accidit, igni vero & sanguini essentialis est. Curvitas item alijs rebus accidit, similitati autem essentialis est. Ita vero nec absurdum est dictu, paupertatem & divitias alijs rerump. speciebus accidere, alijs vero ut Oligarchiæ & Democratiaë essentialis notas esse.

XII. Probatur verò hoc posterius imprimis inde, quia quocunque titulo Oligarchici remp. ad se rapiunt, quoque nomine ipsorum imperium maxime est invisum & injustum, id ipsum etiam Oligarchiæ est essentialis. Verum Oligarchici nulla alia ratione quam opum præ-eminentia stimulati, imperium sibi arrogant, eoque nomine non vero quia numero pauci, invisi & injusti sunt. Simili prorsus modo Democratici dum rerum potiuntur, non alia de causa male audiunt, odioque melioribus existunt, quam quod homines illiberales, sordidi & abjectæ plane sint sortis, qui quidem libertatem prætendant, sed revera ut remp. quæstui habeant, suamque inde sublevare queant inopiam, ad gubernacula imperij aspirant.

XIII. Hisce ita excussis factis liquet numerum, ut paucitatem Oligarchiæ, multitudinem Democratiaë, differentiam tantum accidentalem esse: ita ut, ubi imperant divites eò quod sint divites, status Oligarchicus sit; ubi vero pauperes ibi Democratia obtineat. Quod ipsum Giphanius quoque & Piccartus contra Arniseum & Bodinum recte statuunt. Non obstat vero hanc à multitudine, istam vero à paucitate appellatam esse: quia enim ubique & semper in opum numerus excedit numerum divitum, inde factum est, ut ex perpetuis accidentibus hæ
duæ

duæ rerumpub. formæ nomina sortirentur. Neque ve-
rò infrequens est vulgò nomina ab accidentibus rebus
indi. Habet autem perinde sese res in omnibus prorsus
rebuspub. cum bonis tum malis quod scilicet nume-
rus imperantium propriè non constituat respublicas
aut eas inter se faciàt propriè differre: neque enim in ul-
la republica τὸ κέρειον demandatur imperantibus pro-
pter numerum, verùm propter longè alia quibus cum
numerus certus solet inseparabili nexu cohærere. Ita
fundamentum regij status consistit in unius alicujus, ra-
tione civilium bonorum, præcellentiâ sive ex sese sive ex
populi consensu. Nec fundamentum aliud Aristocra-
tiæ est quàm non unius sed plurium præ omnibus alijs
ἀξίωμα; aut *πολιτείας* propriè dictæ, quàm alij Democra-
tiam vocant, jus aliud est quàm quod inter omnes
illos neque unus neque multi valdè excellant sed o-
mnes pari penè sint conditione. Ad eundem modum
fatemur paucitatem Oligarchiæ: & multitudinem De-
mocratix accidens aliquod esse inseparabile. Imo non
multum pugnabimus si multitudinem & paucitatem
habeas in exigua essentiæ parte, non verò contendas, his
solis Oligarchiam & Democratiam constare & absolvi.

XIV. Sicuti verò omnes aliæ rerump. species
suum in quo fundantur, cuique innituntur, præfi-
xum sibi habent fundamentum; sic etiam status O-
ligarchicus peculiari suo in possessione opum posito
fundamento nititur. Nempe quum constet, inæqualibus
inæqualia deberi, Oligarchici sibi ut ditissimis prima o-
mnia deberi contendunt: verum unicumq; æqualitatis
& inæqualitatis fundamentum in divitijs cum dignitate
generis plerumque conjunctis collocantes. Quomodo
ex adverso plebs sibi arrogare solet primas illo prætextu

*Fundamentū
status Oligarchici.*

B

quod

quod cum æquali sit cum alijs libertate, æqualia autem
æqualibus debeantur, sibi quoque non minus atque a-
lijs omnia ex æquo sint concedenda.

erroneum.

XV. Verùm ut plebei ita & hi divites nostri ve-
ro justo seu fundamento aberrant, nec illud ex toto sed
ex parte tantum attingunt. Cum enim bona civilia ad
quæ in distribuendis reip. munijs respiciendum est, du-
um generum sint, quorum alia ad ipsam civitatis essen-
tiam, alia vero ad meliorem beatiorumque illius consti-
tutionem requiruntur: sciendum est, propter neutrius
ordinis bona seorsim sumpta jure tribui omnia reip.
munia. Deinde propter primi generis bona, qualia
sunt libertas, nobilitas, divitiæ, virtus bellica, non nisi
aliquatenus, seu secundum quid tantum, magistratus
peti & conferri potest. Propter alterius vero generis
bona, ut sunt justitia & virtus imperandi & parendi non,
quod Piccartus sentit, tota Resp. perfecte & plene peti
tribuique jure potest: sed potiora tantum reip. munia,
quæ virtutem imprimis requirunt, ideoque cum ho-
nore omnium maximo conjuncta quoque sunt, huc
conferenda sunt.

XVI. Quoniam enim summâ rei tantum debe-
tur simpliciter illis, qui omni bono civili alijs su-
periores sunt, iniquè sane agitur, si uni civium parti al-
teram vel virtute tantum, vel alia duntaxat civili bono,
non autem simpliciter omnibus superanti totum impe-
rium deferatur. Dices, justitiam ad ipsam bonæ civita-
tis essentiam requiri, & proinde male ad secundi gene-
ris bona à nobis referri. Neque enim ullam societatem
teste Cicerone *in off.* neque ullum regnum fatente Au-
gustino *de civ. Dei. 4. c. 4.* remota justitiâ subsistere aut
civitatis nomine venire. Sed respondemus: ad utriusque
generis

bona referri non nisi aliquatenus posse & iustitiã & virtutem bellicã; utrãq; enim, tam ut sit civitas, quam ut beata sit, opus esse, cū, iustitiæ sint gradus & perfectiones varię.

XVII. Hinc igitur patet, propter libertatem & opes, utpote sine quibus civitas plane esse nequeat, tam Oligarchicos quam Democraticos habere quidem aliquam causam vindicandi sibi magistratus, verum eam eousque extendendam haud esse, ut ejus tantummodo respectu, non accedentibus alijs bonis civilibus, summa rei ipsis simpliciter deferri debeat. Neque enim, ut modo innuimus, qui aliquo bono civili alijs superior vel æqualis, statim simpliciter illis superior vel æqualis est, adeoque non statim tota illi tradenda est resp.

XVIII. Ne autem forte quispiam hic dubius hæreat, & quidnam sit quod tam Oligarchicos quam Democraticos in errorem deducit, ambigat, affert summus ille Philosophorum apex, Aristoteles duas ejus rei causas. Vnam videlicet *Philantian*, alteram *incuriam seu incogitantiam*. Illa quidem lumen intellectus obfuscat eique caliginem offundit, dum, ut Piccartus in *l. 3. Polit.* ex mente Philosophi inquit, *intuemur bona nostra, tanquam ebrij*, i. e. videntur semper bona nostra nobis gemina & majora quam revera sunt. Videmurque ut idem ex Varrone loquitur, *omnes lacerta, cum vix simus cochlea;* contra ad errores nostros cæcutimus, ad aliorum lyncei sumus. Itaque alios suppressimus, nos attollimus.

XIX. Altera causa, ut dictum, *incogitantia* est; quã fit, ut justum κατὰ π seu imperfectum possidentes, opinentur sibi justum ἀπλως tale, omnique ex parte perfectum esse. Sic divites dum opibus antecellunt alios, arbitrantur se eos absolute & simpliciter omni re antecellere. Itaque præ alijs omnibus sibi solis imperi-

um arrogant. Contra vulgus seu pauperes, dum libertate exæquant alios, itidem putant se omni parte eos exæquare atque fructum ex repub. parem sibi arrogare. Proinde & hi cum divitibus alijsque sui dissimillimis, æqualiter imperare præsumunt. Ex quo apparet, utrosque relicto vero & perfecto jure, manco inniti.

XX. Cæterum rectè docet Aristoteles *l. 5. Polit.* totum hoc fundamentum, cujus intuitu imperij regimen Oligarchici appetant, esse valde lubricum & ruinofum, imò ipsis quoque Oligarchicis tandem contrarium. Quod si enim illorum ante allatum jus valere debeat, ut summam rei illi teneant, qui divitijs aut dignitate generis alios exsuperant, facile præsens quoque rerum status, exorto nimirum aliquo ditissimo aut nobilissimo, in alium transmutabitur. Neque vero erit, quod ab allegato antea suo jure quicquam præsidij tunc amplius expectent Oligarchici. Ille enim qui omnium ditissimus aut nobilissimus in rep. extiterit, ductus eadem, qua ipsi antea nitebantur, ratione, totum imperium sibi soli vindicabit, nullo relicto alijs non modo dignitatis, sed ne libertatis quidem loco, quâ de re minus illi solent cogitare.

XXI. Dices, nihilominus potiore jure divites quam alios Reipub. præficiendos esse; etenim eos in patriam longe fideliores, fideique in contrahendis quoque rebus alijs esse observantiores. Propter quas causas enim perfidi aliqui & injuriosi in alios sint, eas causas divitibus delinquendi non esse. Nec enim eos per egestatem æquè ac pauperes ad fraudes & injurias alijs inferendas induci. Quod si enim illi fallendi artem præ se ferrent, arcessere sane sibi ipsis ultrò maximum periculum suas etiam opes perdendi. Ipsorum enim ar-

tis

argta. pro
Oligarchis.

vis fallendi exemplo inducti alij, eodem prorsus modo
& opibus illorum insidias struerent. Deinde patriæ
quoque amantiore dici ideò possunt, quia, dum ipso-
rum opes, ut de Rom. testis est *l. 16. Gellius*, apud rep.
obsidis vice pignorisque sunt, illorum plurimum inter-
est rep. sartam rectam conservari. Illa enim pereunte
actum quoque esset de ipsorum opibus. Hinc & sen-
tentia Philosophi *l. 4. & 5. Polit.* allata huc referri potest,
qua statuit eos, quorum salus cum salute reip. conjun-
cta sit, administrationi reip. imprimis adhibendos esse.

XXII. Accedit etiam quod divites honestiores
& majori quoque virtute sint quam pauperes. Rectius e-
nim illi à teneris erudiuntur, cum non desit divitum pa-
rentibus, unde de bonis informatoribus ipsis prospici-
ant. In confesso autem est, nulla re magis rep. iuvari,
magisque virtute homines imbui, quam bona educa-
tione. Videatur præter Plutarchum *Cl. Caselius in oper.
suis Polit.* Deinde causæ quoque propter quas, ut modò
dictum, relicta virtute in omni turpitudinis genere
volutantur alij, tam longe à divitibus absunt, ut ne
voluptates quidem, quæ homines alioquin ut plurimū
ad flagitia transversos rapiunt, à regia virtutis via de-
flectendi ipsis occasionem dent. Habent enim unde
cuticulam curare inque omnis generis concessis deliciis
vitam transigere possint, si velint. Vnde apparet, varijs
modis præ alijs divites à vitijs abstrahi, & ad virtutis a-
morem allici & proinde recte ipsis imperium quoque
deferri. Comprobat hoc quod diximus sapientissi-
mus Poëtarum Hesiodus, dum ait:

πλάτω δ' ἀρετῇ καὶ κῦδος ἴπιδει.
Et Theog. πλάτε θεῶν κάλλιτε καὶ ἡμεροέσατε πάντων
Σύν σσι, καὶ κακὸς ὢν γίγνομαι ἐσθλὸς ἀνής.

B 3

Et

Et Eurip. in Archelao. τίς δ' ἔκ' αὖ ἐν χρεῖσός ὀλβίῳ γέγας.

XXIII. Similes porò rationes pro nobilibus quoque militant. Illi enim dum præstantioribus majoribus sunt prognati, sequuntur etiam juxta Platonem in *Orat. funebr.* & vulgi sententiam apud Arist. 2. *Rhet. c. 15.* suæ naturæ semina. Et quoniam alijs generosiores civisque appellatione digniores sunt, insistant quoque fundamento civis firmiori. Suffragatur præterea nobilibus omnium gentium consensus. Videre enim licet apud eas nobilitatem imprimis honorari & suspici: Id quod imprimis comprobari potest testimonio antiquæ gentis Germanicæ, quæ nobilitatem in tanto honore & precio habuit, ut non tantum jus *προβυλίας* in Comitijs teste Tacito, Principibus ex nobilitate lectis detulerit, verum & juris dicendi potestatem, non nisi maxima nobilitatis habitacione, tribuerit. Confirmat alias hoc ipsum de omnium in nobiles favore etiam ipse Cicero in *Orat. pro Sextio* cum ait: Omnes boni nobilitati favemus &c.

Solutur.
1. 2.

XXIV. Verum enim verò etsi hæ ab Aristotele allatæ rationes nec solutæ tamen, non nihil probabilitatis contineant, solvi tamen illæ partim etiam ex præcedentibus sine negotio possunt. Primo enim quod de divitum fidelitate in patriam & remp. afferebatur, ad id respondemus, posse sane & debere etiam istarum rerum respectu aliquam reip. partem divitibus concedi. At vero ut tota resp. aut potissima etiam reip. munia virtutem & prudentiam administrantium imprimis desiderantia, divitiarum tantummodo nomine ijs committantur, id vero haud justum esse pronunciamus. Quod si autem opum acquirendarum gratia civilis societas instituta esset, tunc haberent quidem Oligarchici quare seipfos

seipſos in participatione reip. alijs præferent; æquum enim tunc omnino foret, ut illis qui plus tributorum in ærarium publicum quam omnes alijs contuliffent, plus etiam omnibus ijs de imperio participarent. *nonnulli*
XXV. Et licet hujus rei exemplum capere à Belgicis Germaniæ septem provincijs, quæ in unum fœdus quidem cojerunt, non tamen in unam remp. ut Hugo Grotius in *apologet. suo c. 7.* egregiè demonstrat. Neque enim ex fœdere nisi communem hostem & communia commercia habent, adeoque uniti tantum sunt fœdere *communis*, non jure civitatis, quod & de Helvetijs suis Simlerus *lib. 1.* ostendit; Et cum ab omnibus provincijs non æque multum conferatur in commune, hinc in senatu fœderis Hollandiæ trium, Geldriæ, Selandiæ, Frisiæ duorum, Traiectinæ, Transilvaniæ, Groningia singulis unius, suffragiorum in ferendis sententijs jus est. Simile quid obtinet etiam in *rep. Veneta*, ubi nonnunquam ex Patricijs etiam adhuc juvenes in Rogatorum consilium, ut vocant, recipiuntur, nulla alia de causa, quam quod publici ærarij inopiam privato suo sumtu sublevent, uti Donatus Iannotius in *dial.* habet. Verum cum aliàs satis constet, non propter corradendas opes, sed propter actionem virtutis civitatem veram institutam esse, non poterunt etiam Oligarchicis divitiarum tantummodo respectu imperij fasces deferri. Probatum autem antecedens à Philosopho *l. 1. Polit.* ubi ait: pecunias esse vitæ civilis instrumentum, jam autem instrumentum non esse finem, sed dirigi in finem nemini non est notum.
XXVI. Quod præterea divites propter antegressam meliorem informationem virtute alijs dicebantur præstantiores esse, ad id distincte forte respondendum est.

est. Cum enim divitum alij sint, *νεοπλῆτοι*, in quibus teste Aristotele *l. 2. Rhet. c. 19*, quasi *ἀπαιδευσία τῶ πλῆτῶ*, alij vero *ἀρχαίοπλῆτοι*, non ad illos, sed ad hos id quod de institutione eorum est adductum, accommodari quandoque potest. Illi enim, dum recens divites facti sunt, ob inopiam majorum destituti fuerunt ejusmodi bonæ educationis adminiculis. Etiam si vero, quod tamen rarius est, ditiorum parentum filij propter fidelem aliorum informationem eò in virtutis studio nonnunquã pertingant, ut imperio, cui propter opes postea adhibentur, digni omnino sint, ex accidente tamen illud & præter intentionem Oligarchicorum contingit.

4. XXVII. Ad alterum de occasionibus peccandi quibus divites non ita exponi dicebantur, præclare, nostro quidem judicio, respondet Piccartus, dum ait: *Voluptates sæpe requirimus non obvias aut promptas, sed furtivas malumus & cum alterius injuria conjunctas. Deinde ommissa est causa, inquit, qua divitibus pene innata & insita videtur, fastus videlicet & tumor, quo opibus suis præfidentes despiciunt alios & contemnunt. Unde contumelia quam generosum peccatus minus concoquere potest, quam damnum aut injuriam aliam. Et alibi idem ait: divites honorati effrenes, injuriosi adeoq; turbulenti & omnis imperij excussores sunt. Hisce astipulatur Heidmannus, afferunt, inquit, divites alijs superbe dominari studentes, elatum & contumacem suum animum, quasi domo secum in remp. Nec dissentit etiam ab hisce illa vulgi vox apud Aristotelem, in *2. Rhet. c. 16*. divites nominans *superbos, contumeliosos & avaros*. Quibus sane vitij nulla capitalior pestis reip. afferri potest. Unde sapienter admodum Tymon apud *Stob. tit. 10. ἀπληστία καὶ φιλοδοξία* i. e. insatiabile habendi cacoëthes & honoris nimium studium omnium malorum & calamitatum*

tatum elementa vocat. Hisce ὁμώψηθα Caselius affert in πολιτισμοῦ suo c. 10. ubi ait: *maximam Reip. pestem potentia & divitiarum cupiditatem esse, nec facile, secundum Platonem, simul cum divitijs virtutem consistere.*

XXIIX. Ad allatas Poëtarum sententias ex mente vulgi fortè prolatas respondemus, eas non absolute veras esse, aut forte paulo aliter ac sonant, intelligendas. Quod posterius de versu Hesiodi affirmat ejus Græcus interpres Tzetzes, dum per Ἀρετήν, τὴν μὴ ἔσσαν ᾗ, ἀλλὰ τὴν δοκῶσαν, intelligit, à quo non multum abit Plutarchus, qui in libro de audiendis Poëtis Hesiodum, rerum secundarum gloriam aut potentiam divitias consequi, versu suo innuere voluisse, autor est. Verum quicquid sit, possunt facile istæ Poëtarum sententiæ contrarijs sapientum effatis enervari, uti imprimis isto Lactantij l. 5. c. 6. *Divitiæ non faciunt insignes, nisi quos bonis operibus faciunt clariores.*

XXIX. Porro illa quæ pro Nobilibus sunt adducta, ipsa itidem experientia refellere potest. Neque enim omnes videre est laudatissimorum suorum parentum virtutem repræsentare, contrarium enim etiam asserit his versibus: Homerus l. 2. *Odyss.*

Παῦροι γάρ τοι παῖδες ὁμοῖοι πατρὶ πέλονται,
οἱ πλεονες κακίας, παῦροι δέτε πατρὸς ἀρείας.

Et non paucos conspicias haud parum ab isto nobili differre, qui à Francisco I. Gallix Rege jubebatur majorum suorum tabulas & insignia probe custodire, ne illis amissis, ipsi postea deesset, unde alio aliquo virtutis documento nobilem se alijs probaret. Verum si nobiles tam genere quam virtute tales Reip. Oligarchicæ præficiantur, idem quod de divitibus virtute conspicuis adduximus, respon-

respondendum erit. Ad M. Tulli vero locum de omnium in nobiles favore liceat ipsum iterum audire Piccartum hæc respondentem: *Subducamus sanè calculos & nisi pro uno decem contraria afferamus, herbam adverse parti porrigamus.*

Concluditur
statum olig:
nequaquam
bonum esse.

XXX. Patet itaque dum in Oligarchia indigni summo loco sunt, & alij contra imperio longe digniores ex civium albo eijciuntur, nequaquam bonum illum esse Reip. statum, sed merum, ut Heinsius in paraphrasi ait, *Reip. abusum, abortum, & prævaricationem.* Et Aristoteles quidem *l. 5. Polit.* tam Oligarchiam quam Democrati- am iniquam esse ostendit inde, quod neutra requisitum Geometricæ & Arithmeticæ æqualitatis temperamen- tum observet, istam enim modo Geometricam, hanc ve- ro Arithmeticam tantum æqualitatem attendere. Et Ci- cero *3. de Rep.* (allegante Augustino locum *2. de Civ. Dei*) vocat talem statum injustum ideo, quod in illo res non sint amplius populi sed eorum ad quos injuste vertuntur. Gemella hisce habet Polybius *l. 6.* Porro convincitur O- ligarchia etiam eò esse deterior quod Aristocratia for- mæ omnium optimæ opponitur. Illud enim malum quod majori bono opponitur est majus ut *3. Top. Arist.* ait: Et ex Alexandro Aphrodisæo ulterius in *Reg. Phi- losoph.* Cl. Stalius explicat.

Neminem
oligarchiarum
virum bonum

XXXI. Ostensa vero Oligarchici status pravitate, consequens est, neminem qui illi statui præsit, eò viri boni nomen mereri posse. Cum enim teste Arist. in *Ethicis* & Cicero *3. off.* virum absolute bonum in omni- bus deceat esse ἀμετάπτωτον, & καλοκἀγαθία seu virtutum omnium præsidio munitum, contraque quodvis vitio- rum genus veluti mœnibus septum, & vero certum sit, quod in nulla reip. forma, excepto Regno & Aristocra-
tia

via ejusmodi vir bonus sit, multo minus in Oligarchia talis erit. Totus enim istius imperij scopus malus est; unde dicere civem imperantē in ejusmodi forma quatenus tali esse bonū virum, est contradictionem in adiecto committere. Et ipse Arist. pro diversificatione reip. civem bonum à bono viro disjungit & aliquando conjungit, ut *Eth. 5. c. 5. Polit. 3. c. 3.* Idem quoq; facit Cicero *l. 10. ep. 1. ad Atticum, & ep. 9. ad fam. l. 1.* Porro cum in hac depravata forma cives nascantur, (qui enim in Oligarchia divitis parentis filius est, in eā simul civis est) virtus autem bono viro non connascatur, ut Aristoteles *l. 2. Eth. c. 1. & Magn. moral. l. 1. c. 6.* ait, vel inde diversitas boni viri & Oligarchici civis satis luculenter constat.

XXXII. Etiam si vero status Oligarchicus malus sit, notandum tamen est, non omnem Oligarchiam, ut nec omnem Tyrannidem absolute & simpliciter injustam esse. Peccaret enim aliàs non tantū omnis, qui tali imperio præest, sed etiam liceret fortè subditis ejusmodi servitute pressis jugum illud excutere & ita vim vi repellere. Verum cum quidam mortalium brutis quam hominibus similiores sint, à quibus præter corporis usum vix habeas quod exspectes, ut ipse fatetur Poëtarum princeps Homerus *l. 7. Odyss.* dum ait:

Ἡμῖσι γὰρ τ' ἀρετῆς ἀποαίνυται εὐρύοπα Ζεὺς
Ἄνερσιν, εὐτ' ἂν μιν κατὰ δούλιον ἡμᾶρ ἔλθῃσιν.

Recte proinde etiam illis mancipijs naturaliter ad servendum destinatis alij insigni quadam virtutis excellentia supra humanam conditionem evecti heriliter imperant, ut *Polit. l. 1. Arist.* fatetur, & Cicero in *lib. de rep.* citante locum Augustino *l. 4. contra Pelagium*, inquit, *Annon cernimus optime cuique dominatum ab ipsa natura & cum summa utilitate infirmorum datum? cur igitur Deus homini,*

Non om̄m in
Oligarchiam
simpliciter inju-
stam.

animus imperat corpori, ratio libidini iracundiæ, & cæteris vitiosis ejusdem animi partibus? Et ibidem: Sed & imperandi & serviendi dissimilitudines cognoscendæ sunt. Nam ut animus corpori dicitur imperare, dicitur etiam & libidini. Sed corpori, ut rex civibus suis, aut parens liberis: libidini autem ut servis dominus, quod eam coërcet & frangit: sic regum, sic imperatorum, sic magistratum, sic patrum, sic populorum imperia civibus socijsq; præsumt, ut corporibus animus, domini autem servos ita fatigant, ut optima pars animi i. e. sapientia ejusdem animi vitiosas imbecillesque partes ut libidines, ut iracundias & perturbationes cæteras. Augustinus etiam l. 22. c. 21. de Civ. Dei. ipse ait: Iustum est, ut homines hominibus dominantibus serviant, quia hominibus talibus servitus utilis est, & c.

XXXIII. Hinc eodem etiam adducti fundamento Hispanorum quidam persuaserunt sibi Americanos justo titulo à se subjugatos esse, adeoque ipsos natura sic volente servire. Cum enim redactis jam tum in potestatem Hispanorum Indis de jure istius suscepti belli demum quæreretur, & Iosephus Acoſta alijque religiosi viri de summa injuria Indis illata conquererentur, Iohannes Sepulveda in aula Hispan. contrariam plane sententiam summo aulicorum applausu probare est aggressus. Neque etiam dubitandum quin de nonnullis Americanis populis recte statuerit. Brasilienses enim natura servos esse & proinde recte etiam esse *in hominem cogendos*, ut Seneca ait, nemo facile negaverit. De omnibus vero id asserere procul dubio non licebit. Peruvianorum enim & Mexicanorum nobilissimæ fuere resp. In Chili item & Arauco nobiles quoque deprehensæ sunt Aristocratia. De quibus meretur sanè legi Iosephus Acoſta *historia Americana l. 6. & 7.* Cæterum consilium

lium quod Alexandro Magno de grecis regia pietate, barbaris vero dominica majestate regendis dedit Aristoteles, vide apud Plut. *in vita Alexan. M.* Quamquam in eo, quod omnes Persas natura servos esse voluerit Aristoteles astipulari ei haud possimus.

XXXIV. Verum, inquit aliquis, annon etiam populo naturam libero sibi que ipsi consulere idoneo dominice liceat imperare? sed respondetur talem servitutum sive unius hominis sive integri populi esse contra naturam. At non omne quod contra naturam est, injustum statim est, licet alias conversio ex parte bona sit. Actiones enim humanae naturae justae aut injustae tunc proprie efficiuntur, si illa, quae vel vetuit vel mandavit natura, aguntur, aut violantur. Non vero si contra illa, quae non tam determinavit quam suavit natura, aliquid committatur. Etsi enim id quod contra ea, quae suavit natura, agitur minus quidem laudabile sit, injustum tamen non est, nec recte etiam contra naturae leges fieri dicitur, ut Cl. Praeses *in disp. de iure* asserit. Quod si primi homines peccato se non contaminassent, nec quidem illa quae natura consulit, transgressi fuissent: jam autem saepe transgrediuntur, imo majorum malorum vitandorum causa etiam coguntur transgredi; ac proinde a lapsu illo emerfit novum aliquod jus gentium supra moribus & malitia hominum ita fundatum, ut ex duobus malis semper minimum eligat. Sic revera malum est ut homo prudens innocensque bello captus serviat, at majus esset malum, si occideretur: jus ergo gentium servitutem introduxit, quo evitetur illud majus malum. Vid. Hugo Grotius *l. 3. c. 7. de iure belli & pacis.* & Dn. Soto. *l. 4. q. 2.*

XXXV. Deinde potest fieri ut quis obtineat in populum ingenuum imperium herile legitimo modo

acquisitum vel per hæreditatem ad se delatum; ut Salomon, qui cum suis antecessoribus non invitis Israelitis, sed potius efflagitantibus, ut ex *l. 1. Samuel. c. 8.* patet secundum jura Regum qualia petierat populus, dominice & satis dure imperavit. Fallitur enim Cuneus, qui ex Rabbiorum libris perperam scriptis illa jura vere regia fuisse statuit. Porro contingere etiam potest, ut teste etiam Cic. *2. off.* quidam populus majoris mali evitandi gratia vel simili de causa servitutis iugum ultro subeat, ut olim populus Collatinus Livio *l. 15. c. 7.* Et Cappadoces Strab. *l. 12.* Et Græci, Dione Prusænsi *orat. 15.* teste in Romanorum aliorumq; potestatem ultro concesserunt. Quod si itaq; justus titulus penes imperantem sit, servientum illi omnino est, ut vir incomparabilis Hugo Grotius in lib. suo de bello & pace ait. Ex quo & id apparet, non omnino Piccarto assentiendum esse *comment. l. 3. in Arist. c. 17.* dicenti, *omnia regna in quibus reges non excellenti & heroica virtute superant suos subditos, esse absolute contra naturam & iniusta.*

De
varis Oligarchiæ
speciebus

XXXVI. Hisce pro ratione instituti nostri præmissis, restat ut de varijs Oligarchiæ speciebus earundemque itidem conservatione & corruptione quædam subjungamus. Esse autem non unum, ut vulgo creditur, sed plura Oligarchiæ genera Philosophus ex diversis nobilium generibus ostendit, facitque hinc quatuor

- I. Oligarchiæ species. *Prima* est, cum magistratus creantur ex censu non maximo quidem, tanto tamen, ut pauperes etsi plures numero sint, ab imperio arceantur. quicumque autem censum legibus definitum nacti sint, in societatem imperij adsciscantur. *Secunda*,
- II. cum itidem ex censu at non ita magno, magistratus constituuntur, ita tamen ut ab imperantibus designentur

tur

ur. *Tertia.* Quando in magistratibus non quilibet dives ^{11.}
ex civibus, sed filius parenti succedit. Qualis resp. ob-
tinuit olim Friburgi VVetteraviæ. *Quarta.* Quando ^{12.}
pauci divites, suæ libidinis ductum modo sequentes ex-
cusso omni legum imperio, Reip. pro lubitu dominan-
tur. Hanc vero ultimam speciem Tyrannidi & Demo-
cratiæ affinem, vocat Philosophus omnium deterrimam,
proprioque nomine *δυρασειαν*. Obtinuit illa Athenis ut
ex Diodoro Siculo l. 14. c. 2. & Orat. Areopag. patet, impe-
rantibus triginta Tyrannis, Romæ itidem in triumviratu
Lepidi, Antonij, & Augusti, ut videre est ex Floro l. 4. c. 1.

XXXVII. Causæ vero, quare tres priores Oli-
garchiæ species non tam ex imperantium libidine quam
legum præscripto gubernentur: assignandæ hinc quoque
erunt. Et in prima quidem specie ideo legum vigor ad-
huc obtinet, quia dum plures isti imperantes in re medi-
ocri constituti, non multum lucri ex publico percipi-
unt, non possunt etiam semper omnes, posthabita re-
rum suarum cura, reip. vacare. In 2. vero specie, dum
propter majores opes cives isti audaciores quidem po-
tentioresque sunt, non tamen ita potentes, ut extra o-
mnem suspicionem periculi constituti, nihil habeant si-
bi à multitudine metuere, ideo etiam adhuc leges con-
stituunt. In 3. specie itidem adhuc aliquam legum ra-
tionem habent, ne, ut Piccartus ait, *in posteris occasum
dignitatis suæ sentiant*. Dum enim jus successionis ad solos
posteriores restringunt, & lata lege illis imperium stabili-
unt, non licet in omnibus ipsis esse *αὐτοκρατορίας*, ne lex succes-
sionis quoque abrogetur. Est autem 4. hæc Oligarchiæ
species satis mala seque instar Tyrannidis quadantenus
habet. Secunda minus mala est, omnium autem optima
est prima, si modo optimam eam vocare liceat, cum, nec
bona

bona proprie dici possit. Vnde Piccartus *l. 4. Pol. c. 2.*
cum Aristotele ejusmodi locutionem tanquam minus
Philosophicam in Platone reprehendit. Ipsemet ta-
men Piccartus simili utitur *l. 4. Pol. c. 14. & l. 6. c. 6. & a-*
libi.

XXXIIX. Porro cum in omni reip. statu, testan-
te Arist. *l. 4. Polit. c. 14.* tres præcipuæ partes sint, videli-
cet Senatus, Magistratus, & Iudicia à quarum bona vel
mala constitutione non tantum totius reip. salus vel in-
teritus dependeat, verum pro quarum diversitate diver-
sæ etiam formæ oriantur, notandæ illæ & nobis hîc im-
primis veniunt. Est autem ex illis partibus principa-
lior pars Senatus penes quem, belli est arbitrium & pacis,
potestas item societates & foedera ineundi vel dissolven-
di, leges condendi vel abrogandi, de civium morte pa-
riter & exilio constituendi, de publicatione bonorum,
correctione magistratum itidem facultas agendi &c.
Quarum deliberationum omnium pauci in Oligarchia
participes sunt, ita quidem ut ab istis paucis pro diversa
Oligarchiæ specie aliqui vel ex paucorum civium nume-
ro, aliqui vero ex paucissimorum ordine non sorte sed
suffragio, habitâque ratione vel magni vel mediocris
census, eligantur, ita quidem, ut alibi maximum cen-
sum adepti maximi itidem magistratus constituentur,
quique τὸ κρείσσον in rep. obtineant, at in minores neces-
sarios tamen magistratus eligantur illi, qui in re medio-
cri sunt constitui. Deinde iudices in hoc statu sumun-
tur non ex omni populo, sed solum ex quibusdam, sive
de omnibus rebus sive de certis, idq; maximè suffragio.

XXXIX. Observandum autem imprimis in o-
mni Oligarchia est, si stabilem & diuturnam illam velis,
ne plebs prorsus à rep. excludatur, sed certo delectu &
numero

*Quibus in Oli-
garch. Senatus,
Magistratus; In-
dex.*

numero vel sine omni etiam census respectu quandoq;
ad minores magistratus admittatur. Quod si autem ali-
quando propter felicitatem temporum ad mediocrem
censum in prima oligarchiæ specie requisitum plurimi
ex plebeis perveniant, adeoque summi quoque magi-
stratus capaces fiant, major census est constituendus, ne
nimis magno plebejorum numero in senatum recepto,
Patricij postea suffragijs à plebe vincantur. Observan-
dum præterea est, ut maximis magistratibus imponan-
tur maximi sumtus & maxima onera. Qualia sunt ma-
gna sacrificia facere, & ad ea epulatum plebem invitare,
ædificium publicum aliquod exstruere, scholas funda-
re, &c. Hac ratione metu tantorum sumptuum à petiti-
one ejusmodi magistratuum facilè plebs absterrebitur,
minus invidens eos alijs tanto ipsis constantes. Et divi-
tes hinc etiam ob exhibita magnificentiæ suæ monu-
menta immortalem nominis famam consequentur,
adeoque videbuntur jure imperare.

XL. Est autem inter oligarchias illa alijs mode-
rator & stabilior quæ suis institutis ad Politiam quàm
proximè accedit, neq; plebejos ab omni spe gerendi
magistratus excludit. Secunda, quæ magis est intensa &
πολύρονη ferè oligarchicum habet, est minus stabilis. Ter-
tiæ, quæ adhuc magis censum intendit, eadem est ratio.
Quarta verò in qua imperantes voluntate pro lege u-
tuntur, omnium deterrima est, & ut ultimam Democra-
tiam maximè conservat *πολυανδροπία*, sic hanc ex adverso
paucitas civium tenuiorum imprimis perpetuat. Sicuti
verò in universum Democratas multitudo hominum,
sic oligarchias bonæ reip. descriptio atq; ordo confirma-
re solet. Præterea sunt etiam equites & gravioris arma-
turæ pedites oligarchijs præsidio & munimento.

*Inter oligar-
chias stabilior,
e- quæ eam ta-
lem efficiant.*

D

XLI. Cæ-

XLI. Cæterum non ignorari hic oportet, sæpè remp. aliquam esse oligarchicam, & tamen aliquatenus institutis Democraticis uti, & vice versa sæpe esse Democraticam & nihilominus ex parte institutis oligarchicis uti. Deinde notandum quaq; quod in aliam oligarchiam sæpè omnia instituta oligarchica congerantur, in aliam pleraq; in aliam pauca. Prout autem illa instituta oligarchica variè inter se mista sint, inde diversæ quoq; oligarchiæ oriuntur. Quanquam philosophus tam in oligarchia quàm in alijs rebus p. minus probet, quod quidam rerump. formatores optimè credant se consulere rebus publicis, si semper omnia vel Monarchica vel Oligarchica præcepta coacervent, intrudentes v. g. in Monarchiam omnia Monarchica in oligarchiam omnia oligarchica. Contingere enim non rarò ait, ut formam aliquam nimis Monarchicam vel Oligarchicam reddere conantibus non tantum non respondeat eventus, sed & contra longè deterior enascatur. Erravit in hoc ipse etiam Cato dum in fece Romuli versans, omnia ad optimæ reip. idæam voluit conformare. Cujus rei ratio est, quod populus omnis non est eodem ingenio præditus: & sæpè aptus quidem est ut e. g. aliquid Oligarchicum patiatur non tamen omne, ut nec integram libertatem.

XLII. Sed cum ea quæ ab initio non satis firmiter solideque sunt constituta, non possint etiam perennare vel ætatem diu ferre juxta Arist. l. 1. de cælo c. 5. & Polit. 4. c. 12. non poterit etiam Oligarchia per se ruinosa, non adhibitis ad stabilimen illius remedijs aut fulcris, diu esse stabilis. Quare ut quodâmodo fulciatur, aptanda ei nonnunquam sunt schemmata ista Politica seu ut Tacitus 2. Ann. c. 37. vocat, arcana imperij, quæ in consultationibus publicis, in magistratibus, in armis, in judicijs alijsque exercitijs

excitijs locum habent. Quorum 1. est quando ad deli-
berationes quidem publicas promiscue omnibus veni-
endi potestas datur, multa vero divitibus, si absint, con-
stituatur, populo vero non, aut admodum exigua poena
divitibus contra maxima; 2. est, si non concedatur lo-
cupletibus magistratum ejurare, verum tantum paupe-
ribus. 3. est, si à judicijs divitibus absentibus maxima
poena imponatur, tenuioribus vero immunitas conce-
datur, aut his parva, illis autem maxima decernatur poe-
na. In quibusdam quidem Rebusp. fatente Aristot. non
omnibus sed nomina sua professis & in album civitatis
relatis licitum est consilij & judicijs interesse; quibus
si non intersint gravi poena in eos animadvertitur, unde
plurimi meruentes ne tam grandes multas incurrant,
ultra ejusmodi nominis professionem declinant. 4. est,
si divitibus arma imperentur, pauperes vero hac re sub-
leventur, praetextu ne impensis faciendis graventur, re-
ipsa ne quid turbare queant. 5. Si divites in militaribus
exercitijs instituuntur, quibus si non adsint, multentur,
pauperes vero si absint impunè habeant.

XLIII Hisce observatis Oligarchicis sophismatis,
pauperes qui libertate absentiae in concionibus sese
ostentantes credunt, se longè melioribus, si dijs placet,
privilegijs quam divites frui, paulatim à concionibus,
magistratibus & judicijs recte excluduntur. Et ut porro
divites deludendo populum, eò stabiliorem statum suum
reddant, possunt ipsi etiam citra damnum & noxam suam
vel quosdam vel etiam omnes ex plebe publicis delibe-
rationibus adhibere, ita ut potestatem consultandi ipsis
concedant, constituendi vero sibi solis reservent. Dein-
de potest quoque salvo jure Oligarchico absolvendi reum
potestas populo relinqui, damnandi vero divitibus re-

D 2

serva

Filius Oligar-
Chid. Arana

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

servari. Hoc modo fit, ut plebei etsi honorarij tantum
pedarij & κώφα πείσων in rep. sint, sibi persuadeant, in
partem reip. se quoq; venire, adeoq; nihil causæ sibi esse,
cur tumultuentur aut præsentē statū non amplectentur.

Causæ muta-
tionis Oligar-
chicæ

- XLIV Ad mutationes Oligarchiæ porro quod atti-
net, est illarum causa prima, si plebs & homines ingenui
1. injuria vel contumelia afficiantur. Obtigit id ipsum Ro-
mæ post ejectos reges: nobiles enim Oligarchici ingen-
tibus usuris populum expilarunt, quo factum, ut creatis
tandem tribunis plebis, status mixtus oriretur. Evenit
etiam in civitatibus nonnullis Germanicis, ut patricij
sive vere sive falso crediti sint plebem injuria affecisse, ut
Brunsvigæ, Argentorati, Colonia, Augusta & alibi
ubi magnos istos motus ab suspitionem depeculatus à
plebe excitatos magnæ istarū rerump. conversiones con-
2. secutæ sunt. 2. Mutatur etiam Oligarchia, si plurimi divi-
tum ab omnibus honoribus reip. excludantur, paucis
vero familijs ut olim Augusta Vindelicorum, & Lunæ-
burgi obtinuit, & adhuc hodie Norimbergæ obtinet,
omnia munera & honores deferantur. Et verò videtur
hæc res etiam Venetis ac Batavis magnum malum mina-
3. ri. 3. Mutatur etiam hic status si digladiantibus inter se
Principibus Reip. plebs vel etiam exteri animadversis
istis intestinis dissidijs, occasionem capiunt reip. everten-
4. dæ. 4. A Demagogis etiam hæc resp. mutatur. Et 1.
quidem, si aliquis ex ipsis patricijs aduletur tribus aut
quatuor suis collegis, reliquos vero despiciat, ut olim
Athenis ex triginta Tyrannis fecit Charides & Phryni-
chus teste Thucidide l. 8. & Diod. Sicul. l. 10. 2. Si unus ex
patricijs aduletur plebi, qualem adulatorem egit Romæ
C. Iul. Cæsar. 3. Cum contendendum inter se divitum
infirmior pars confert se ad plebem, eiq; blandiendo ad
opprimendam partē alteram expetit auxiliū. XLV.

XLV. Existunt porro mutationes Oligarchiæ, si nobis ^{5.}
les fortunas suas abliguriant & inde ære alieno oppressi,
no vis rebus studeant, vel remp. depeculentur, Romæ ta-
lis decoctor, teste Sallustio, Catilina fuit, & ferentē M.
Tullio, triumvir Antonius, & si Svetonio & Plutarcho
credimus, ipse C. I. Cæsar. 2. Si Oligarchiæ alteram Oli-
garchiam superinduant; quod fit cum penes paucos qui-
dem resp. est, sed non omnes tamen ex paucis maximo-
rum magistratum participes sunt. 3. Facit etiam muta-
ri Oligarchias *amisia* seu diffidentia, quæ pacis & belli tem-
pore inter Oligarchicos intercedit. 4. Si mutuis se invi-
cem injurijs afficiant Oligarchici, tum in matrimonijs,
tum in judicijs. 5. Si nimis impotenter & dominice Oli-
garchici imperent, omniaq; soli minima maxima munia
ad se rapiant, nullis ne quidem magistratus simulacris vel
honorum inanijs cum plebe communicatis. 6. Si à divi-
tibus luxu & voluptate diffluentibus nulla educationis
ratio habeatur, contra vero pauperum filij optimi studi-
is & artibus, quibus generosi spiritus ipsis ingenerantur
animum excolant, & istos postea voluptuarios, a sotos &
Epicuri de grege porcos non modo contemnant, sed et-
iam *ubi tam Practice quam speculative sapientes & ad magna in-
clinantes redditi sunt, contra tales principantes,* ut Iavellus lo-
quitur, *insurgant.*

XLVI. Tandem mutantur etiam Oligarchiæ ex even- ^{6.}
tu, si in rebus prosperis & ad voluntatem plebis fluentib⁹
ita locupletentur cives, ut ad definitū Oligarchiæ censum
plurimi ex plebeis perveniant, qui ejectis Oligarchicis
imperium ipsi rapiant. Contigit hoc olim antiquissimis
Germaniæ urbibus ad Rhenum, Augustæ Vindelicorum,
& Colonia Agrippinæ, alijsq; ubi, postquam plebs nu-
mero & opibus aucta suas tribus passim & collegia jam ha-

beret, nec satis pro conservando statu suo Patricij vigila-
rent, Oligarchiæ in statum Democraticum commutatae
sunt, ita ut hodie præter Norinbergam vix una aut altera
amplius in Germania supersit. Idem propemodum fatum
manet etiam in repub. Batavorum nobiles, quorum qui-
dem dignitas ante insignem illam mutationem reip. illu-
stri loco fuit posita, at per mercaturam populus divitijs in
immensum actus ita emerfit, ut suppressis nobilibus vix
relinquatur amplius pristinus dignitatis locus. Turbavit
etiam hæc res urbes Italicas, Lucam, Patavium, Bononi-
am, Genuam, Florentiam, &c. dum illas jam olim, narra-
te Ottone Episcopo Frising. *in vita Frider. I. Barbarossæ* no-
biles cum infima plebe habitarent, nec tamen omnes pari
dignitate essent. Non mutantur autem Oligarchiæ sem-
per in Democratiam ut Plato vult, sed aliquando etiam
in Tyrannidem vel una Oligarchia in aliã. Porro nec ideo
tantum Oligarchia in Democratiam mutatur, quod im-
perantes Oligarchici depauperentur, ut idem Plato asse-
rit, sed etiam quia plures facti sunt pauperes, & inde po-
tentiã etiam divitibus superiores redditi.

*Causæ con-
servantes
statu Oligar.*

XLVII. Hisce probe cognitis, obscurum esse nequit,
quænam causæ hanc remp. tueantur & conservent. Iis enim
quasi scopulis, quos enarravimus, declinatis, diu hic sta-
tus firmus & contra insultus hostiũ invictus subsistere pot-
est. Sed tamen ut res tanto expeditior & clarior sit, causas
1. quoq; conservantes subjicere non abs re est. Primo autem
ad conservationem Oligarchiæ facit, si imperantes tam
erga suos æquales quam erga plebeos adeoq; omnes re-
2. cte & decenter se gerant. 2. Si contentionibus & dissidijs
inter nobiles & principes reip. maxime oriri solitis, sanc-
tis legibus occurratur. Hoc probe hodie observant Ve-
neti scientes Oligarchiam maxime belli tempore pericli-
tari,

tari, studiose sibi cavent ab omni tam interni quā externi belli gerendi occasione. 3. Si pro diversa conditione rerum & temporum diversa etiam ratio census ineatur, ita ut auctis vel imminutis civium bonis, definiatur etiam Oligarchicis major vel minor census. 4. Si caveatur ne unus nimium honoribus & divitijs auctus eò potentia perveniat, qua reliquis postea metuendus sit. Experti hoc sunt Romani prorogantes Cæsari contra leges per decennium provinciam, idem & Athenienses Pisistrato custodiam corporis concedentes comprobant. Hodie vero Veneti caute hac in re agunt, dum ne quidem ex suo genere prætorem bellicum temere creant, & alias tam hujus quam ipsius ducis potestatem adeo arte circumcidunt, ut illi altius quam senatus velit, evolare non possint. In hoc circumspecte etiam Norinbergenses agunt, dum non nisi duosejusdem gentis senatum simul inire permittunt. Quod idē nec Veneti negligunt, dum teste Donato Iannotio, in constituendis triginta sex electoribus tantummodo binis ex una familia patricijs istius dignitatis per sortem consequendæ potestatem faciunt. 5. Si non concedatur, ut quisque ad proprium placitum cum fraude reip. vitam suam instituat, sed potius id opera detur, ut statui reip. convenienter omnes agant. In hoc recte quoque se gerunt Veneti, dum per constitutos morum censores in singulorum vitam & mores inquirunt; decoctores, petulantes, aut similes reip. noxios homines gravi indicta pœna coërcentes.

XLIIIX. Sexto notandum quoque est, ut Oligarchici, honore suo contenti turpe sibi cum Amm. Marcell. l. 22. ducant, lucrum ex quavis occasione odorari. Quod si enim plebs divites videat absque omni studio quæstus innocenter in rep. versari, nō expetet etiam magnopere magistratū omni lucro destitutum, sed lucrosis suis artibus intenta quiescet. 7. Caveatur ne summi magistratus cum plebe communicentur, ne tamen videatur plebs sibi prorsus servire, leviora tantum munia eaque quæstiosa ipsi deferantur, ut ita communicatione alicujus imperij delinita, nihil tumultuetur. 8. Ad exemplum Venetorum gravius in eum, qui ex divitum ordine pau-

pauperem offendit, animadvertatur, quam si divitem læsisset.

9. De mortuorum bona contra nostram & Romanorum consuetudinem non per testamenta sed per agnationem more Hebræorum alijs deferenda sunt, ita tamen ut ad unum non nisi una devolvatur hæreditas. Neq; omnino nihil huc faciet, si juxta Hebræorum institutum ab ipso Deo reip. isti præscriptū non concedatur, ut bona immobilia à civibus & peregrinis vendantur nisi ad certum tempus. Hoc enim modo originarij cives minus depauperantur, minusque facile ab exteris exterminantur, & imprimis inæqualitas Oligarchiæ maxime adversa præcavetur. 10. In primis autem Oligarchia conservatur, si cives à teneris Oligarchiæ convenienter instituuntur, i.e. probe edoceantur quæ ad firmitatem Oligarchiarum faciunt. 11. Si secundum præceptum Arist. *l. Pol. 2. c. 3. & l. 6. c. 2.* à Veuetis hætenus rectè observatum, summi magistratus non nimis diu alijs prolongentur, unde illis occasio insolescendi, alijs contra indignandi aut neglectum etiam sui vindicandi oriri possit. Facile enim contingit, ut diuturnitate imperij quis insolescens postea præsumat *αὐτὸν ἀεισένειν ἢ ὑπέρροχον ἔμμεναι ἄλλων.*

XLIX. Ante omnia vero inter Oligarchicos omni similitate seposita, bene conveniat; concordia enim & consensus teste experientia, vinculum & firmamentum omnis imperij esse solet. Tandem etiã divites omnibus, quibus possunt modis pauperum benevolentiam sibi demereri studeant & si non verè saltè in speciem sinceri sui affectus significationem ostendant, plus lucri plebi quàm sibi ipsis ex publico admetientes. Hisce igitur rationibus, Oligarchicæ reip. in primis conservandæ accommodis ad usum recte translatis, status hic satis diuturnus potest esse & stabilis. Vt enim alias is, qui debilis valetudinis est, & visceribus minus recte se habentibus, si temperanter & sobrie tamè vivat, diutius sæpe illo superstes est, qui optima quidem valetudine utitur, verùm perpetuo computandi & pergræcandi studio inhæret: ita etiam status Oligarchicus utut alias malus sit, si in viros prudentes incidat, ab ijsq; recte & convenienter administretur, diuturnior sæpe esse potest bono reip. statu legitima gubernandi ratione destituto,

F I N I S.

01 A 6635

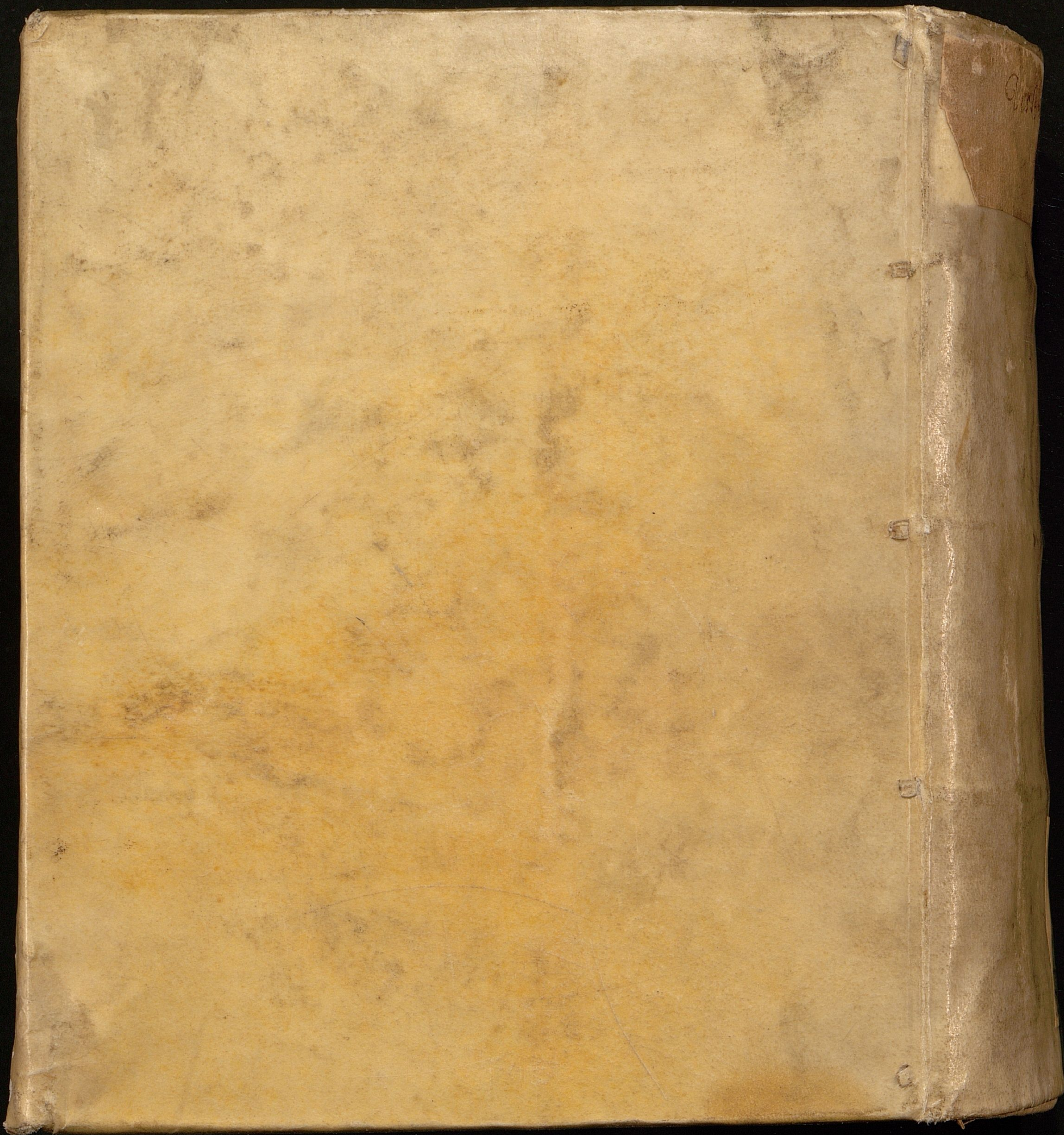
ULB Halle 3
003 105 725

SB

1007

DISPUTATIO POLITICA
De
OLIGARCHIA

QUAM

D. O. M. A.

PRÆSIDE

*Clarissimo, Excellentissimo, Experien-
tissimo Viro*

HERMANNO CONRINGIO

PHILOS. AC MED. DOCTORE, HV.

IVSQUE PROFESSORE PVBLICO,

*Præceptore ac fautore pluri-
mum honorando*

Publicè examinandam proponit

Ad diem xxvii. Sept.

VALENTINVS CRVGER.

Quedlinburg.

HELMÆSTAD I,

Ex officina HENNINGI MULLERI, acad.typ.

Anno clb lbc XLIII,

